

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Beszerzési hely és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszadélm
 vagy megvásárolni nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes cím: 3. sz. sz. sz.

A szakszervezetek anyagi felelőssége.

(K. Ö.) Valahányszor a szociáldemokrata párt utcai tüntetéseket rendez és az általa felizgatott tömeg a polgároknak anyagi kárt okoz, minduntalan felmerül az a kérdés, hogy mi módon lehetne a szakszervezetek anyagi felelősségének kimondásával a szakszervezeteket az okozott károk kárpótlására kényszeríteni.

A kárpótlásra irányuló követelés méltányos, a kérdés megoldása azonban nem könnyű.

Méltányos a követelés, mivel ha valaki kárt okoz, azt jogállamban a kár jóvátételére lehet kényszeríteni. És mindaddig míg a törvényeknek érvényt lehet szerezni, minden polgárnak joga van ahhoz, hogy azt, aki neki kárt okozott, felelősségre vonhassa és a törvény erejénél fogva kárpótlásra kényszerítse.

Ezen kötelezettség alól a szociáldemokraták sem bujhatnak ki, akik mióta az utcát is közéleti tényezővé tették meg, szeretnek az utca hatalmára hivatkozni és az utca hatalmára való hivatkozással engedményeket kicsikarni, az utca által elkövetett bűntényekért azonban nem szeretik a felelősséget magukra venni. Sőt

valahányszor valamely utcai tüntetés jogi következményei fenyegetőleg és tüntetőleg kezdenek fellépni, a pártvezetőség egyszerűen meglapul mint tők a fűben és nincs, akit az ember elővegyen. Mégis csak türethetetlen állapot, hogy például a május 23. és 24-iki tüntetések alkalmával a fővárosban és a vidéken (itt Nagyváradon is) óriási anyagi kárt okoztak a háztulajdonosoknak és kereskedőknek, kiknek semmi közük a szociáldemokraták elveihez és nem képesek az elszenvedett kárért elégtételt kapni, mert az a pár csirkefogó, kit a rendőrség becsukatott, felelősségre úgy sem vonható.

Az utcát a szociáldemokraták mozgósították, ami kárt okoztak, azért felelősségre vonandó a szociáldemokrata párt hivatalos érdekképviselője, a szakszervezet. A mennyiben a szakszervezet rendelkezik tagjaival, pártadót vet ki rájuk és politikai célokra vak eszközként rendelkezik velük, tehát viselje is értök a felelősséget, ha a szakszervezet parancsára kivonulnak az utcára és vagyon elleni merényletet követnek el.

A szakszervezetek ez ellen természetesen kézzel-lábbal védekezni fognak. Azt mondják, a szakszervezet nem felelős azért, ha egyes tagjai másoknak anyagi kárt okoznak, mivel egy meg nem enge-

dett cselekményből eredő felelősséget nem lehet egy oly szervezetre háritani, mely jogi képességgel nem bír. Az anyagi kárért azok felelősek, akik azt okozták.

És ebben a szakszervezeteknek tökéletesen igazuk van. Ha azonban a kérdés megoldása pusztán azon fordul meg, hogy a szakszervezetek nem rendelkeznek jogi képességgel, úgy nézetünk szerint a szakszervezeteknek meg kell adni a jogi képességet, mely esetben, ha utcai tüntetést vagy sztrájkot rendeznek, mindenkor felelősségre vonhatók, ha a szakszervezet tagjai másoknak anyagi kárt okoznak. Beigazolást nyert, hogy a legutóbb rendezett utcai felvonuláskor a szakszervezet helyiségeiben revolvereket osztottak ki a szakszervezet fagjainak és ennek dacára a szakszervezet mint ilyen, felelősségre nem vonható.

Oly helyzetbe jöttünk most, hogy szószólóivá lettünk a szakszervezeteknek, de ezzel csak szószólóivá lettünk a közérdeknek, mert mindenképpen módját kell ejteni annak, hogy véget vessünk a szocialista pártvezetőség felelőtlenségének, mely ennek tudatában egymásután követi el a közbiztonság és vagyon elleni merényleteket.

Külföldön a szakszervezeteknek jogi képességgel való felruházása a tarifa-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A természet szeretetéről.

Dr. Szentiványi Róbert.

Azt mondják, hogy mi a földet gyűlöljük, hogy zordon, barátságtalan, örökké elégtelen, örökké elkívánkozó emberek vagyunk, hogy nincsen könnyünk, csak a kereszt alatt nincs mosolyunk, csak a szentképek előtt, azt mondják, hogy semmi meg nem hat, — a hazának bajai, mert nem érezzük magunkat idevalóknak, — a család bajai, mert minden embert kevesünk; azt mondják, nincs kedélyünk és szívünk, csak eszünk, hideg, számító, kalmár ész, mely aggódva gyűjt, rakosgat folyton az örök-kévalóság számára s a jövő miatt feledi és soha szeretettel, örömmel át nem éli a jelen... E szemrehányások igazság nélkül valók. A nagy világot nem a gnosztikus szemével, hanem a hívő keresztény lélek szemével nézzük. A gnosztikus megakadt egyes nehézségeken s ráfogta a világra, hogy egy rossz istenség teremtette, benne a nagy száműzött az emberi lélek.

Nem tudta a világot becsülni, mert rajta

látta eredetének szomorú jegyét. Mi a világot »manufactory«-nak nézzük, aminek valamikor az angol csillagász, Herschel nevezte, az Isten keze-munkájának s látjuk rajta az Isten szeretetének románcát. A német költő kérdése:

»Was stehst du Mensch mit düsterem Sinn?«

nem nekünk szól, a düsterer Sinn, a borús lelkület a gnosztikus és manicheus világnézet, a mi pillantásunk derült és verőfényes. Mi tudjuk méltányolni és szeretni az Isten remekeit, nemesak a lelkek világában, hanem ebben a látható, tapintható, fizikai világban is.

Mikor a nap felkél a feleki hegyek mögül s leköszönt aranyos ragyogással a szemközti hegyoldalra s onnan visszaköszönt rá a mosolygó kikelet, éreztük, hogy ezt a szépséget nem szabad kicsinylentünk, hogy erre nem illik gyűlölködni, aggódó lelkülettel tekintenünk, hanem csak örömmel és szeretettel szabad néznünk.

A dombok felől langyos fuvalmak kelnek s megborzolják, végigsimogatják a mezők bársonyos, tavasszi szőnyegét. Teleszórva minden a szépségek szépségével, az Isten ékszerével: ezernyi virággal. A kakukfi az árnyas domboldalon, a hamvas lilium a nedves rétségen, egy-egy kis bokor szerény, kedves gyöngy-

virág erdők tisztásain, a május friss zöldjében azután egy csomó tűzpiros, lánggal égő pipac a kizsendült vetésben, vajjon nem szép-e ez?

A magasból két fekete pont közeledik felém, szinte leesik a földre, majd felkap és fellibben ismét, játszva karikázik, már látom a picinke vitorlájukat, pettyes, bársonyos, bordó-vörös a színük, két himes pillangó az, élvezi a napfényt, a szabadságot... és az életet, a szabadság könnyelmű, szépséges kétgyermek. Játszik és száll gondtalanul, reggeltől-napestig, kitergetve szárnyait a déli napon, nem félti aranyos, érces himporát a süttő, olvasztó hőségtől. De mikor a nap lecsuszik a Brétfü mögött, ő is lenyugszik s elhúzódik a lapunak széles levele alá... várva a holnapi verőfényt.

A nap pedig bucsuzik és ráragyog a temető, a régi, a csöndes város ciprusaira és szomorú fűzeire, ráragyog a sirok márványkeresztjeire s bearanyozza az elköltözött, el nem felejtett anyák nevét és bucsuzóban kigyújtja még a színek pompás játékát a magasban uszó felhőkön. A nap már nem látszik, de ragyogó színeit hordja még a felhők szegélye, mintha aranydarabok olvadnának az égi mezősegen. Az aranyos szegély narancssárgába olvad, míg ki nem gyullad az egész felhő égő,

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitünő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács István jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

»Szabadság« kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsiállomás.

szerezésekből kifolyólag vetődött fel. És bár a tarifaszerezések kötelező voltából kifolyólag a bíróságok nem egy kártérítési igényt ítéltek meg, a kérdés a sok ellentétes érdek szempontjából még mindig megoldásra vár.

Valamit azonban kell tenni a dologban, mivel a mostani állapot az utca anarchiáját szabadítja reánk, már pedig ettől meg kell óvni a magán és közvagyonot. Ami engedményt teszünk, azt a közrend érdekében tesszük. Külföldön erre azért nem gondolnak, mivel ott a szakszervezetek tisztességes sztrájkot rendeznek, de nem ingerlik a munkásságot rombolásra és gyilkosságra.

Politikai hírek.

Lukács a királynál.

Budapest, aug. 22.

(Saját tudósítónktól.) Lukács László miniszterelnök családjával és dr. Latinovics titkárral Bécsből Ischlbe érkezett. A miniszterelnök délelőtt kihallgatáson jelent meg a király előtt és tárcáinak folyó ügyeiről, az általános magyar politikai helyzetről, valamint a szeptemberi delegáció elkészületeiről tett jelentést. A miniszterelnök délután két órakor családjával együtt Gastein fürdőbe utazott.

Lukács miniszterelnök a tegnapi audiencia után a horvát kérdésekről is jelentést tett. Az audiencia után híre kelt, hogy a horvát kérdésben nagy jelentőségű fordulat várható. A kihallgatás után Lukács a horvát bánnal tárgyalt.

A kihallgatás egy óráig tartott. A miniszterelnök az audiencia után leadta névjegyet az uralkodó család itt tartózkodó tagjainál, azután látogatást tett gróf Paar főhadsegédnél és Schiessl kabinetirodai főnöknél.

Titkos szövetség Románia és Ausztria-Magyarország között.

Szentpétervár, aug. 22.

(Saját tudósítónktól.) Egy előkelő orosz lap értesülése szerint Ausztria-Magyarország és Románia között titkos egyezség jött létre. Az egyezség a Balkán ügyekre bir nagy jelentőséggel és Oroszországnak nagy hátránya válik belőle. A lap igen izgatottan tárgyalja az ügyet és szervezkedésre hívja fel Oroszországot.

Lázítás Szatmármegyében. Talán alusznak odaát Szatmármegyében a hatóságok? Talán Budapestről a kormány nem ér rá felbreszteni őket, annyi a dolga a munkapárti beszámolókról jövő üdvözlő táviratok elolvasásával? Szatmárban szabadon folyik az izgatás a hajdudorogi püspökség ellen; mintha nem is volnának Magyarországon, úgy gyalázzák a magyar nyelvet. Szaniszlón népgyűlést tartottak s arra becsődítettek hiszékeny embereket Csomaközről, Reszegéről és Piskoltáról. Izgató beszédeket tartottak Pop-Csicsó képviselő, Lukács Konstantin lelkész és dr. Csordás (vagy a hogy a Romanul írja: Ciordas) János belényesi ügyvéd. Üdvözlötték a nemzetiségi képviselők klubját, kijelentették, hogy a nemzetiségi párt programjának alapján állnak, tiltakoznak a magyar püspökség ellen követelik a görög katolikus autonómiát oláh alapon (fából vaskarikát) s végül — elénekeltek a »Desceaptă-te romane« kezdetű dalt. Hasonló izgató gyűlést tartottak Dengelegen és Szamosdobon is. Csupa nemzetiségi tendencia, magyargyűlölet. Jól tudják a vándor szónokok, hogy a magyar püspökség felállítását ezzel meg nem akadályozzák. Az izgatásnak tehát legfeljebb az lehet a célja, hogy ezekben az óriási többségben magyar községekben az oláh kisebbséget a magyarság ellen

izgassa s esetleg a szimára csábítsa. Alusznak a hatóságok Szatmármegyében, hogy odaát ilyen szabadon lehet a gyűlöletet hirdetni a magyarság ellen?

Tisza Kálmán beszámolója. A nagyszalontai kerület képviselője Tisza Kálmán gróf vasárnap fogja megtartani beszámolóját Nagyszalontán. A képviselő vasárnapi beszéde elé nagy érdeklődéssel tekintenek. A beszámolóra több képviselő is el fogja kísérni a gróft. A nagyszalontai főszolgabíró már most megtette a szokásos hatósági intézkedéseket az iránt, hogy a beszámolót ne zavarja meg semmiféle incidens.

Meglopott szállodai vendég.

A Nagyváradra érkező idegenek nagyon szívesen szokták fölkeresni a Fekete Sas szállodát, amelyről köztudomású, hogy igen kényelmes, tiszta szobák fölött rendelkezik. Aladóan zsufova van a szálloda s főleg budapesti emberek szoktak ide szállani, akik egy-két napot töltenek itt s aztán tovább szoktak utazni.

E hó 21-én érkezett Váradra Markovits Sándor budapesti építész. Egyenesen a Sasba hajtatott s mivel nem volt más üres szoba, fölköltözött a negyedik emeleti 71. számú szobába. A rendes szállodai szokás szerint rábízta a podgyászát a londonerre, Mészáros Sándorra, aki szépen el is helyezte azokat a kis lakásban. Az építész körül a legnagyobb készséggel forgolódtak, minden pillanatban rendelkezésre állott, sőt még olyankor is mindig felment, amikor nem is hívta és nem is volt rá szüksége.

Hogy megszabaduljon a tulszolgálatkés embertől, busás borraalót adott neki s egyben tudtára adta az udvariasan mosolygó Mészárosnak, hogy egyelőre nem lesz rá szüksége s csak majd akkor jelentkezze, ha csönget.

tűzpiros színben, szinte fenyegetően, ijesztően. A vége a szivárványos színjátéknak az esti szürkesség s az első csillag ragyogása a keleti égbolton.

A színeknek és formáknak gazdag világa még beszédes is, hangos benne az élet. A dombok oldalából, völgyek aljából változó, örökös mozgás, végnélküli áriák, titkos hangok zenéje kél. Az Ur zenekara működik reggeltől késő estig megszámlálhatatlan tónusban és kolorittal. Részt vesz az isteni szimfoniában a tavaszi szellő, mely végigsuhan illattal, léttel terhesen a vetés fölött, a méhek zümmögése mely a lucernás körül szállós, beletrilláz a magasból a pacsirta, s az erdő felől a rigó fuvolázása hallszik. A madárvilág hangos, nem szereti a szótalan csendet, mindegyiknek van valami üzenni, mondani valója. Pittyegés, csipogás, hangos énekszó, csupa fuvóhangszer, — néha falusiasan, mint a vérécsapat lármás csipogása a Sétatér fái között, máskor kedvesen, lélekhez szólóan, választékos melódiákkal, mint a fűlemüle szava a bokrok mélyén, jósóan, mint a kakuk szava, sejtelmesen, hangulatoson, mint a vadgalamb bugása az erdők szívében. Játszik ez az ingyen zenekar napestig s alkonyatokor újra kezdi, lágyan, mélabusan, hangulatosabban pitymall-tig. Végnélküli, szünetnélküli áriák mindenfelől, mintha ezernyi leányka énekelne a messze távolban a zöld levélkéről s az aranykapuról, mely alatt át is lehet bujni . . .

A nappal változatos szépségei után egy csöndes, csillagos éj, valahol a gyalui havasok lábánál. A háttérben a hegyek sötét gerincei, főnn a magasságban a mélységek kék menybolt ezernyi

apró, aranyos szöggel kiverve, mind ragyog, csillog, fénylik a messzeségben, kiászik egy pillanatra, majd újra felvillan aranyos, kékes és vörösbé játszó színekben. Valahol a távolban a mezők hegedűse, egy tücsök ciripel, kitaróan, buzgón, egész zenei készségével. Nyujtja, aprózza, rákezd, megújrazza százszor is, keresve hívja a választ a szegény falusi troubadour. Megkap és elbájol önkéntelenül is ez a sok szépség.

A közelben egy jázmin bokor illatozik erős, bódító illatával, szinte a Tündérország hangulatába ringatva, lombjai közt sz. János bogárka mászik, mint valami égő, eleven gyémánt.

Miért boritanám milderre a megvetés, kicsinylés, idegenkedés sötét leplet? . . . Elmondom inkább őszintén és örömmel egy modern íróval »a korai mandulafa első virágának duzzadt bimbója épp úgy mint a fehér, hóalkotta kup a magas hegyen; a téli eső mormolása, mely a hosszú éjszakákon át az ablakot verdesi, épp úgy, mint a pataknak a tavaszi mezőkön át csörgedező folyása; a mennydörgéssel és villámmal terhes viharok tobozása épp úgy, mint a csöndes ligetben térszél csalogány dala; a vakító délvidék és meleg színei épp úgy, mint a halovány hold ezüstös fénye; a tücsök ciripelése a nyári csöndben épp úgy mint a kakuk hangja a hallgatag lejtőkön, a virágról-virágra szálló méh zümmögése épp úgy, mint a habok csobbanása a visszhangzó partokon: benned minden isteninek tetszik nekem, a szeretettől kezdve a halálig minden.«*

* I. Prohászka: A diadalmas világnézet. II. kiad. 1906. 100 l.

Ki mondana erre a gnosztikusokkal átokszót? Ki merné azt mondani túlzás nélkül: »Quam sordida est terra!« »Milyen szennyes a föld!« Ki merné leszólni azt a sok szépséget a mit az Ur szeretetből teremtett és szépsége nek színeivel zománczott?!

Nekünk még egy kis határnak tavaszi pompája is tulantul szépek tetszik, még ezt sem élvezhetjük végig, pedig micsoda ez a kis csöpp ama tengernyi szépségből, mellyel az öreg Föld meg van rakva!

Egy csöpp, amit látunk, amit fölfedtünk, egy darab ismert szépség ismeretlen szépségek között. Mert van elrejtett szépség is, tergek mélyében, őserdők szívében, a sarkokon és az Egyenlítő táján, szépségek, melyeket mi nem látunk, alig-alig, hogy sejtünk, melyeken Isten remekelt s mintha csak a maga kedvtelésére remekelt volna rajtuk . . .

Ha az emberi élet tragédiáiból és komédiáiból felmegyek a közeli hegyoldalba, ha a sok emberi gyarlóságból odatérek az igaz, őszinte természethez, mely nem kezdőzi magát, úgy érzem szinte, hogy imádságos hajlékba léptem. Itt is vannak oltárlépcsők, itt is szólnak himnuszok, itt is vannak édes szavú kántorok, kiket az Ur fizet, kik nem rekednek be soha s nem telelnek sohasem hamisan a Dominus Vobiscumra. Arabiai tőm énnél finomabb illatok telik e nagy templomtól s feltrissül benne test és lélek. A hivatalos helységek szürke, füstös, unott és untató atmoszférájában elnyűtt, elernyedtt idegek, a fáradt, izgatott lelkek itt pihennek meg és sehol másutt! A kávéházban lehet frissítőt kapni, de nem lehet igazában felfrissülni.

Persze nem is sejtve a ravasz bérszolga szándékát, a kellemetlen tolakodásban nem látott semmi gyanus viselkedést. Mindemellett eléggé óvatos ember volt és a szolga jelenlétében nem csomagolt ki. Azonban elkövette azt a könnyelműséget, hogy pénztárcáját nem tette rendes szokása szerint párnája alá, hanem az éjjeli szekrény fiókjába.

Ejjel 11 órakor ment aludni s a napimunkában elfáradva, nyomban el is szunnyadt. Ejtél után két órakor valami erős zajra fölriadt s fölült az ágyban.

— Ki jár itt?

Egy sötét alak silhuettje lapult az asztal mögött és egy széklet igyekezett fölemelni. A kiáltásra nyugodtan fölegyenesedett.

— Én vagyok kérem, a londiner.

— Mit keres maga itt?

— A nagyságos ur cipőjét hoztam be kizsittva.

— Már ekkor álmosan hanyatlott le feje a párnára.

— Mondtam, hogy hagyja kint — morgogta s befordult a fal felé.

Még hallotta úgy félálomban, hogy a kilincs csigorgott s hogy a szolga betette az ajtót. Nem is nézett hátra.

A szolga azonban nem ment ki, hanem mozdulatlanul megállott egy sötét ponton s megvárta, míg az építész horkolva elaludt. Ekkor odament a szekrényhez és a vendég gyűrűjét és 300 korona készpénzét ellopta. Lábujjhegyen kiosont s azóta eltűnt Váradról.

Az esetet a károsult reggel jelentette a rendőrségnek, ahol nyomban elrendelték a nyomozást. Szétröpültek a táviratok s kibocsátották a közlést is. A rendőrség reméli, hogy hamarosan elcsipi a ravasz szolgát. Több jel arra mutat, hogy Mészáros valószínűleg Kolozsvárra szökött. Ugyanis még itt ajánkozott a Charles-cirkusz titkárának, hogy vegye föl a cirkuszhoz. A kolozsvári rendőrséget szintén értesítették.

A természet pedig felfrissít és inspirál. Inspirációt nyújt Beethoven zenéjéhez és Arany epikájához, a Divina Comediához és Theokritos eklogáihoz. Ráleheli bűbajos illatát életre és poezisre, főleg pedig az utóbbira s nincs költő, aki képzeletének aranyos szálait ne ide kötné a szépséges, ragyogó természetbe. Van benne eredetiség és invencio megbecsülhetetlenül sok. Az Úr nem plagizált és nem másolt sehol. A maga gazdaságából merít s még mindig győzi új formákkal. Mi többé-kevésbbé mindnyájan másolunk — az Isten gondolatait másoljuk. A legtermékenyebb, legeredetibb lélek, Shakespeare-nak vagy Goethe-nak szelleme is csak kaleidoszkóp, mely mestersen, művészesen egyesít már meglévő darabokat. Minden invenciónk másodrendű. Az invenció nagymestere az Úr. Tulajdonképpen csak Ő eredeti.

Eredeti gondolatait ott künn fejezte ki szemléltetően a nagy természetben.

Az a hatalom, mely a picinek sejtekbe plasztikus erőket, elevenséget tesz le, amitől mekibuzdul, megsaporodik, fölfelé törtet e növény s kifejti minden kedvét, erejét, képességét a legszeszélyesebb alaku levelekben, színes, himporos, illatos virágokban; az a hatalom, mely egy szürkeruhás, szerény tülemilének olyan remek koloraturát vegyített a hangjába s amely kiszabta a rigónak, cinkének, vörösbegyeknek s megannyi madárnak ruháját a legpazarabb színekből, mely annyi változatosságot, olyan formai gazdagságot s a nagy tömegben olyan szembezőkő rendet tudott teremteni, nem a homályos, szűk szobákban lép elének fényesen, glóriásan, egész fenségében, hanem

UJDONSÁGOK.

* **Székhényi püspök Samassa tomesén.** Gróf *Székhényi* Miklós nagyváradi püspök ma Egerbe utazik Samassa József bíbornok érsek temetésére. A püspököt Egerbe titkára *Brém* Lőrinc kíséri el.

* **Karácsonyi kanonok a Szentföldön.** Dr. *Karácsonyi* János prépost kanonok tegnap reggel elutazott, hogy részt vegyen azon a zarándoklaton, amelyet *Kaiser* Ferdinánd a budai Ferenciek főnöke vezet a Szentföldre. A zarándoklaton csak kevesen vesznek részt s az utvonat a következő városokon vezet keresztül: Trieszt, Alexandria, Kairó, Beyruth, Jaffa, Jeruzsálem. Itt 8 napot töltenek s innen Názarethbe mennek, ahol 4 napig fognak időzni. Ezentul még Karmelt ejtik utba s visszafelé ugyanazon az uton fognak jönni. A zarándoklat körülbelül egy hónapot vesz igénybe.

* **Tanárok kinevezése.** A hivatalos lap közli, hogy a király dr. *Nagy* Ernő kolozsvári egyetemi tanárt a budapesti egyetem jog- és államtudományi karán a magyar közjog és közgazgatási jog nyilvános rendes tanárává, dr. *Bockhor* Mihályt, a nagyváradi jogakadémia az egyházjogi és jogtörténeti tanszék nyilvános rendes tanárává a 7. fizetési osztályba kinevezte.

* **A nemzetközi eucharisztikus kongresszus körmenetére vonatkozó jelentkezést** a bécsi rendezőség augusztus 25-ikével lezárja. Az e határidőn túl beérkező jelentkezéseknél már nem biztosíthatja a rendezőség, hogy olyan megfelelő helyet, amire e határidőn belül történő bejelentéseknél számítani lehet, az illető csoportok számára kijelölhessen. A magyar csoport a Heldenplatz-on fog helyet kapni, ahová a résztvevőknek csak egy része juthat be és ahol a bíboros által mondandó misét hallgathatják. Az ifjuság különböző szer-

vezeteivel csatlakozik a kongresszushoz és annak tagjai tiszteletére 15-én este ugynevezett «Festkommers»-t rendez. Az Országos Katolikus Szövetség, mint a magyar csoport középonti bizottsága lakásbejelentést már nem fogad el. Felkéri azonban azokat, akik tömeglakásra jelentkeztek és annak árát még be nem küldötték, hogy ezt haladéktalanul küldjék be az Országos Katolikus Szövetség címére. Akik csak jegyet kívánnak, azok legkésőbb augusztus 31 ig jelentkezhetnek.

* **Esküvő.** Augusztus 29-én d. u. 4 órakor vezeti oltárhoz *Varga* Dezső a ref. tanító-nőképző intézet helyettes igazgatója *Petry* Gyula főreáliskolai tanár leányát *Annikát*. Az egyik násznagy a menyasszony nagybátyja, dr. *Moravcsik* Emil lesz.

* **Kinevezés a postánál.** A kereskedelmi miniszter *Scheffer* Ferenc élesdi posta és távirtda kiadót a borszéki postához postamesterré, *Szigetváry* Péter postatisztet postafőtisztté nevezte ki.

* **4500 honvéd gyakorlata.** Nagyszalonta környéke most úgy néz ki, mint egy katonai tábor. 4500 honvéd van elhelyezve. A honvédek nagy részét nem tudták Nagyszalontán elhelyezni ezért a szomszédos községeket és tanyákat is igénybe vették. Tegnap már végbe ment az első dandárgyakorlat a jánosdai határban, mely alkalommal a tartalék ezrednek volt nehezebb dolga a reábizott feladat megoldásában. A gyakorlatnak van egy érdekes esete is. Nagyszalontán ugyanis a tenkei ut egyik házában van elhelyezve a dandár iroda, amit egy tábla jelez. Az épület kapuján pedig fekete sárga zászló leng. Ez a zászló roppant bántotta a hajdu fészek lakosságát és minden áron le akarták onnan vettetni a nem nagy szeretetnek örvendő jelvényt. Annál is inkább bántotta az eset a lakosságot mert a magyar honvédség használta a fekete sárga színű lobogót. Ki tudja hova vezetett volna a dotog, ha illetékes helyről fel nem világosították volna a lakosságot. Még mielőtt

künn a Kőmálalján, a Házsongárdon, künn a szabad nagy világban.

Igaz, hogy csak analógiákban!

Minden, mi elmuló, csupán analogon, az őseredetű szépség nem itt van; itt csupán szerény képei vannak, gyöngye utánzatok, elszórva elhalványulva, a végtelennek véges hasonmái; ha mind összefogom is, akkor sem éri el az eredetit, ha mind összevonom is lelkem látóhatárára, ha a teméntelen sok szépséget mind idegyűjtöm erre a kis horizontra, melyet érdekeimmel, lelkemmel be tudok énni, akkor sem közelíti meg ez a sok dirib-darab szépség a végtelen szépséget. Akkor is érzem Sz. Pál szavainak mély igazságát: «Nunc per speculum et in aenigmate videmus». «Egyelőre tükörben és rejtelnyekben látunk.» A sok szépség az Istennek nyoma. Jele annak, hogy itt járt közöttünk teremtető ereje. Vagy, ha úgy tetszik, a sok szépség az Isten arcának himes fátyola. Az isteni arcot még nem láthatjuk, csak sejtethetjük alatta, amint Velencében Canova híres «Donna Velata»-ján csak sejtethetjük az arcnak hamvas pirját, a szemek mély, olaszos tüzét, eleven játékát, csak sejtethetjük a meleg, lüktető élet bűbáját a fátyol alatt is kidomborodó szép vonások között.

Az ember az, ak^o látásra született és megfigyelésre teremtett és csak az igazán «ember», aki megfigyel, elmereng, reflektál, szó a külvilág benyomásaiból egy belső világot. Mindennél kell, ha nem is mikroszkóp, legalább gondos, reflektáló megfigyelés. Ha soha a sug utcák felé nem néztek, ha nem látom azt a mélységes nyomort és gyászt, mely némelyik lélekben ül, ha mindig a főtérek kirakatai és

villamos lámpái között élek s elhitem magammal, hogy olyan a nagy város a valóságban, amilyenek az esti korzó mutatja, olyan színes, mosolygó, boldogságtól sugárzó, — soha realis ember nem leszek.

Ha azt mondom: odakünn nincs egyéb, csak fű és fa, a zöld fűben itt-ott egy tarka virág, inkább odaállok a virágcsarnok elé, ott több szin meg illat van, mint egy holdnyi területen fűn a hegyoldalon, — akkor nincs érzékem a nagy természet iránt, akkor még fel kell fedeznem a világ szépségeit. Akkor még analfabéta vagyok a természet képes könyvében s azt a művészetet is meg kell tanulnom, hogy olvasni tudjak színek és formák között.

»Most minden eltogy s elmúlik, pereg és elgörög a vizek hullámai, a virágok illata, madárdal és tavaszi szinpompa, elfogy, elsimul, elhal és elhervad. Az estharangzó nincs messze a hajnali csenditéstől, a sírok dombja a bölcsőtől. Vajjon kétségbeessem ezért? Kétségbeessem, hogy minden virág s minden élet a halál csirájával jár, hogy a mulandóság jegyét nem tudjuk letörölni semmi teremtetett szépségről? Ha minden reményemet beléhelyestem volna, ha imádtam volna, pesszimista lehetnék, hogy bálványaim olyan rövidéltek. De úgy szerettem a természetet, hogy mást jobban szerettem. S azért, ha a hervadásig elkísérem is, nem adom fel az élet reményét az ősi romok között sem.

«Nulla salus morte est vitam exposcimus omnes.»

Remény a halálban nincs
Mind-mind csak életet esd.

azonban elmérgesedett volna a dolog az illetékes vezetőség a közönség megnyugtására kijelentette, hogy a fekete sárga zászló csupán csak egyszerű tábori jel, melynek alkalmazása elő van írva. Így valahogyan majd csak meg fognak nyugodni a szalontai kurucok.

* **A jéggyár bizottság ülése.** A jéggyár vezetőségének jelentése alapján tegnap délután ülést akart tartani a jéggyár ellenőrző bizottsága. A bizottság tagjai közül mindössze ketten jelentek meg és így az ülés elmaradt. Az ügyet azért áttették a mérnöki hivatalhoz annak megállapítása iránt, hogy mennyiben van alapja annak, hogy sok áramot használ-e a jéggyár.

* **Jönnek a milliók.** Nagyváradnak már oly sok helyről ajánlották fel a milliók megszerzését, hogy szinte érdemes volna árlejtést hirdetni rá. Aki olcsóbban szerzi meg, annak az ajánlatát kellene elfogadni. Tegnap ismét ajánlatot tettek a városnak. Egy bécsi bankár ajánlotta a városnak, hogy a szükséges 10 millió kölcsönt megszerzi egy belga banktól. Még eddig ez az egyedüli ajánlattévő, aki nem említi meg a províziót, ez azonban nem jelenti azt, hogy nem reflektál rá. A bécsi bankár ajánlata is a többiek sorsára jut.

* **Halálozás.** Mint részvétel értesülünk Stróhmayer Pált és családját súlyos csapás érte. Kis leánya *Firike* tegnapelőtt délután fél 2 órakor meghalt. Az elhunyt 7 éves kis leány temetése ma délután 5 órakor megy végbe a Széchényi téri Rimanóczy házból.

* **Gyorsabban folyik a Szent László-tér aszfaltozása.** Mindenki felönt az, hogy a Szent László-tér aszfaltozási munkálatai oly lassu tempóban folynak. A lassu munkálatok roppant hátrányára vannak a forgalomnak és már-már türelmetlenkedni is kezdett a közönség. Most mint értesülünk, a munkálatok gyorsabban fognak folyni. Eddig a késedelmeskedésnek az volt az oka, hogy a vállalkozó cég az összes munkáit a csatornázásnál vette

El a latinok gondolata s mi úgy érezzük, hogy minden ember elfogadhatja.

Szeretjük a véget és a végtelent, az időben élőt s az örökkévalót, a hazát és a mennyországot, a Földet és az Eget, mindent értéke szerint. Ez az igazi harmonia, ez a józan realizmus, mely egyúttal a legtöbbségesebb idealizmus.

Ugy érzem, van otthonom itt a földi téren is, be van terítve hímest, virágos szőnyegekkel, tele van hivatve szépséggel; szól... hangja van, zsongó, fülbe mászó, szívhez szóló hangok, a fenyvesek zugása, madarak szólása, vízek csobbanása... szimfonia, — de mind a mulandóság határai között áll, — a lélek nagy vágyait végleg ki nem elégíti.

A lélek, mint ősszel a költöző madár más vidékre készül, mulandóságából, hervadásból, időből, haldoklásból, elmúlásból az örökkévalóságba és örök életbe vágyik.

Mikor pedig a tavaszi verőfényben így megcsap a mulandóság hangulata, eszembe jut egy kép, melyet negyven éve egy beteg francia leányka rajzoltatott sokszor: egy tó az, a partján társ a tának ingó ágán szép madár énekel. A kép alá betegünk Hugó Viktor eme szavait írta:

„Oh légy mint a madár, mely töredékeny ágon
Dalolgat vidóran, —
S mikor az ág recseg, ő akkor is dalol még
Tudván, hogy szárnya van!...“

A mulandó szépség földerít és fölemel s ha elhervad is, az őszi magányban is a mennybemenetel ünnepének élénk, édes reményeivel jár, tudván, hogy szárnyam van.

* L. Bougaud: A kereszténység és korunk. V. k.

igénybe és az aszfaltozáshoz nem tudott szakmunkást kapni és emiatt a lerakott szegélyköveket is fel kellett szedetni. Most már a neuschateli angol aszfaltozó cég vette át a cement munkálatokat is és olasz szakmunkásokkal kezdte meg a munkát, mely most már gyors tempóban fog folyni.

* **Samassa a ravatalon.** Az egeri érseki rezidencia kápolnájában ravatalra helyezték *Samassa* József bibornok egeri érseket. A hívők százai zárandokolnak a teljes főpapi ornátusában fekvő nagy halottnak, hogy egy bucsupillantást vessenek arra, aki nek jóságos vonásait a halál fagyos keze nem tudta összekuszálni. Az egeri főegyházmegye minden templomában rekviemeket mondanak s három napon át délelőtt és délután is fél óra hosszáig zúgnak a harangok. Az egeri főkáptalan a temetést e hó 24-ére, szombatra, tűzte ki. A gyászistentisztelet után Eger nagy érseket a főszékesegyház kriptájába helyezik örök nyugalomra. Az egeri főegyházmegye gyászában részt vesz az egész ország, de különösen Eger városa részvéte nyilatkozik meg imponáló módon. Minden házon gyászlobogót lenget a szél, de a külső gyászt felülmúlja a szívek őszinte részvéte. A részvétlétáviratok között elsőnek érkezett meg a pápa, a kabinetiroda és a kormány távirata. Nagy számban érkeznek a koszorúk. A szombati temetésre Eger városa nagy előkészületeket tesz.

* **Pályázat a mérnöki hivatal könyvelői állására.** A polgármester a következő pályázati hirdetményt bocsájtotta ki a mérnöki hivatalnál előlépés folytán megüresedett könyvelői állásra:

16959—912. sz. Pályázati hirdetmény: Az előlépés következtében megüresedett és a 16273—912. kgy. sz. határozattal a sz. ptember havi rendes közgyűlésen választás útján betöltendő, évi 2100 kor. kezdő törzstisztelet, és 600 kor. lakáspénzzel javadalmazott mérnöki hivatali könyvelői állásra pályázatot hirdetek. Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket Nagyvárad thjt. város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez, legkésőbb folyó évi szeptember hó 7-nek d. u. 5 órájáig a polgármesteri hivatalhoz (Városház I. em. 4.) annál is inkább nyújtsák be, mert a később beadandó kérvények figyelembe vételét nem fognak. Figyelmeztetem a pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t. c. 17. §-ában előírt képesítést igazolni tartoznak. Nagyvárad, 1912. augusztus hó 20. Bordé Ferenc, polgármester h.

* **Elpusztult termés.** A vöröskakas tegnap délután ismét fölütötte fejét és oly nagy mérvű pusztítást vitt véghez, hogy nyomában egy egész község jutott az inség útjára. A pusztítás a magyarországi járás Venter község határában történt és pár óra alatt az egész község buza termése hamuban hevert. A venter gazdák már rég befejezték az aratást és a keresztet hatalmas asztagokba gyűjtötték össze a község határában. A cséplés megkezdését szerdára tervezték, mert a cséplőgépek eddig a szomszédos községek termését dolgozták fel. Szerda délelőtt serényen folyt a munka a gép körül. Délben ebédelni mentek az emberek. Ebéd után a ig kezdődött meg a munka, mikor az egyik legnagyobb asztag tezején hatalmas füst felhőből vész lángnyelvek pirosítottak elő. Pillanat alatt félbemaradt a cséplés és az emberek kétségbeesve rohantak elfojtani a tüzet. Megfeszített erővel fogták a tűz lokalizálásához, azonban minden igyekezet hiábavalónak bizonyult. A tűz bámulatos gyorsasággal lépett egyik asztagról a másikra. Az

egész szérű lángokban állott már, mikor Venteről és a szomszédos községekből tömegesen érkeztek a tűz oltására. Víz hiányában vasvillákkal igyekeztek menteni, azonban eredménytelenül. Este 9 órakor még lángolt a termés. A lakosság egész éjjel kint időzött a füstölő szérű mellett és szívet tépő jajgatással átkozta a cséplőgépet. Reggel a tegnap még gazdagon megrakott szérűn térdig érő fekete pernye és hamu jelezte a pusztulás nagyságát. A vizsgálatot megindították. Ennek folyamán megállapították, hogy a tűz a cséplőgéptől keletkezett. Nagyban elősegítette a tűz terjedését az, hogy az asztagok igen sűrűn voltak egymásmellé rakva. A szérűn az egész lakosság termése fel volt halmozva így most az egész község lakossága buza nélkül maradt. A kár nem térül meg, mert semmi sem volt biztosítva.

* **2534.** Ez a szám egy közönséges vasuti kocsinak száma a bihari helyiérdekű vasuton. Ezt a számot az egész margittai, szilágyosmilyói és székelyhídi közönség ismeri, mert csaknem minden utas, aki az elősorolt utakon utazott, igénybe vette már a 2534. számú kocsit. Ennek a kocsinak anyagi baja van, hogy el sem lehet egyhamar sorolni. Télen nem lehet befűteni. Az ajtókon és ablakokon csak úgy süvit a szél. Nyáron oly nagy benne a légmozgás, hogy az utasok másnap feldagadt arccal ébrednek. Es vannak még más tulajdonságai is a kocsinak, melyek télen nyáron megvannak, nevezetesen: nem lehet a fülkékben meggyújtani a lámpákat. Tegnapelőtt például háromszor gyújtották meg a lámpákat és ugyanannyiszor el is aludtak s így az utasok sötétben kénytelenek megtenni az utat. Ez azonban nemcsak egy esetben történt meg, mert a vonat személyzetének állítása szerint már több hónap óta így van. Kilógásolás alá esnek a kocsik ajtóit is. Ezeket nem lehet kinyitni, csak hosszú rángatás után, de így is csak akkor, ha a kalauz megmagyarázza, hogy nem előre, hanem hátra kell a kilincset fordítani. Már most tessék egy ilyen kocsiból egy esetleges szerencsétlenség alkalmával menekülni, vagy tessék benne biztonságban érezni magát. Különben az egész vasut megérdemelné már, hogy új kocsikkal látnák el, de ha már ez nem történhetik meg, akkor legalább a veszedelmes kocsikat vegyék ki a forgalomból és hozzák használható állapotba.

* **Bontják az Apollót.** A régi Nagyvárad egyik nevezetes épületének bontását kezdték meg tegnap. A hatalmas épület, mely valamikor egyike volt Nagyvárad nagyobb épületeinek, nagyon megrokkant. Az idő vasfoga erősen kikezdte már úgy, hogy csak szelgyene volt a csillogó palotasoros Rákóczi-utnak. Valamikor nagyapáink korában sokat látogatott hely volt az öreg épület. Oly sok változáson ment keresztül és oly sokféle korszakot ért meg ez a roccs, hogy érdemes volna megírni az alapköveteléstől az alapkövetelésig terjedő időköz történetét, melyben szerepet játszott. Volt ez az épület már minden ami csak egy épület lehet. Helyet adott ez tágas szobáiban a vig cigányzenés korcsmának ép úgy mint a komoly igazságszolgáltatásnak, Volt itt vendéglő, esküdtéségi tárgyaló terem követválasztás, városatyaválasztás, városi hivatal, sorozóhelyiség, táncoklon, iskola, kereskedés, női ipariskola és végül lakás. Utóbb már mindenki elpártolt tőle, csak a patkányok keresek fel és helyezték ide főhadiszállásukat. Olyan alakításon ment keresztül az épület, hogy ma már rá sem lehet ismerni a régi épületre. A sok javítás nagyon megviselte az épületet, úgy hogy a tatarozást sem érdemelte meg. De szükségessé tette az épület eltüntetés-

sét a modern kor mellett még a jövedelmesség is. Oly óriási telket nem lehet parlagon hevertetni a drága Rákóczi-uton. Nemsokára csak a hivatalos irások s a régi lapok fognak beszélni az Apollóról, mely átadja helyét egy hatalmas a mai kornak minden tekintetben megfelelő palotának. Az első csapások tegnap zudtak rá az ócska épületre. Pár hét múlva már csak az alap fogja jelezni, hogy itt volt a város egyik legrégebbi nevezetes épülete.

* A státuszrendezés újabb sérelmei.
A júniusban letárgyalt törvények között szerepel a státuszrendezés is. Annak idején részletesen foglalkoztunk a törvény hátrányaival, de csak a közigazgatási és árvászeki tisztviselők ügyét vettük szemügyre. A státuszrendezés ellen az elégtelenség azonban nem csak a közigazgatási és árvászeki tisztikarban észlelhető most már, hanem az orvosi karban is. A vármegye orvosai legutóbb tartott értekezletükön nyíltan kifejezést is adtak elégtelenségüknek. Az értekezleten részletes vita alakult a státusz és mindjárt a főorvos javadalmazásánál fennakadtak. A főorvos ugyanis eddig a vármegyének első osztályú tisztviselője volt, míg a státusz szerint másodosztályúvá válik és 10 évi szolgálat után léptethető elő. A járási orvosokra meg éppen sérelmes az új törvény. A járási orvosokat a körorvosokkal sorozza egy kategóriába és 24 évi szolgálat után juttat részükre 400 korona korpólékot, de ezt is úgy, hogy fel nem emelhető. Az orvosokat roppant elkeserítette az új törvény és azzal szemben tiltakozásukat is fejezték ki. Az orvosok a sérelmekért a vármegyei tisztviselők központi vezetését okolják és bizalmatlanságukat is nyilvánították. Elhatározták ezenkívül azt is, hogy az egyesületből kilépnek, mert az orvosok érdekeit nem karolják fel kellőleg. A sérelmes intézkedésekbe pedig nem nyugosznak bele, hanem országos mozgalmat indítanak az iránt, hogy a közegészségügyi törvény második részének tárgyalása alkalmával a sérelmes pontokat korrigálja a törvényhozás.

* Borzalmas gyilkosság a csergesi erdőben. Tegnap számunkban röviden megemlítettük, hogy a csergesi erdőben ismeretlen tettesek agyonlőtték Seress János kondást. A hullát a járőrök találták meg. Az élelő csendőrség nyomában nagy apparátussal fogott a nyomozáshoz. Előbb bosszúra gondoltak. Tegnap azonban ezt a föltevés megdöntötték a tények. A vizsgálat ugyanis megállapította, hogy borzalmas rablógyilkosságról van szó. Az orvosrendőri hullaborcolás alatt a koponyában találtak egy golyót, egyet pedig a nyakszirtnben. Megállapították egyszersmind azt is, hogy Seressre 36 darab fajsértés volt tüzve és ezek mind hiányoznak. A sértéseket a gyilkosság elkövetője hajtotta el. A csendőrség most ily irányban nyomoz. Eddig azonban nem akadtak a tettes nyomára, mert a sértéseket a legelőről az utra hajtotta fel a rablógyilkó, ahol a nyomok belevesztek a porba.

* Tanuljunk világnyelveket. A Rose-rendszerű ábrázoló nyelviskolában, a mely augusztus óta Bémer tér 1. szám alatt működik, könnyű és élvezetes módon sajátíthatja el bárki a német, francia, angol stb. nyelveket. A teljes kiképzés száz tanórából áll. Beiratkozni bármikor lehet. Tandíj személyenként és óránként 1 korona 50 fillér. Nappali és esti tanfolyamok.

Középiskolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-fele szeminariumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köztudomásulag kiválóak.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárád, Pécs.

KOSSUTH U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Kossuth-utca 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba tüdő szoba és mellék helyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni Polgári Takarékpénztár részvénytársaság.

Idegesség, gyengeségi állapotok, gyomor, bélrenyheség, vérszegénység, csúsz, szívbajok ellen vizgyógyfürdők, villanyfürdők, szénsavas fürdők, iszap, fenyő, sósfürdők

Dr. Rácz Ödön

szanatóriumában
Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak egész nap nyitva.
BENLAKÓKNAK PENZIÓ.

IRODALOM.

A szeretet útján. Tanulmányok. Irta Dr. Szentiványi Róbert Kolozsvár, Sz. Bonaventura nyomda 1912. Ára 2 kor.

E 174 oldalra terjedő szép kiállítású füzetben négy felolvasást és négy folyóiratokban már megjelent tanulmányt gyűjtött össze a szerző. Erőditi feltölgés, gondos kidolgozás, szép nyelvezet, mély érzelem, világos előadás és sok oldalú ismeret jellemzi valamennyit. Egyiket, *A természet szeretetéről* szöveget mutatványul mai tárcánkban közöljük. Tartalmasságuknál kiemelkednek a többiek közül *A tudomány értékéről* és a *Vörösmarty és a katolicizmus* című tanulmányok. Ajánljuk a komoly, értékes és szép olvasmányokat kedvelők figyelmébe.

Igazságszolgáltatás.

§ Kovács Gyula fogva marad. Tudva levő, hogy a vizsgálóbíró a törvénytörési orvosszakértők véleménye alapján Kovács Gyula szabadlábra helyezését indítványozta, de az ügyészszék felfolyamodása alapján a vádtanács elutasította a vizsgálóbíró végzését. A vádtanács határozatát dr. Polónyi Géza védő meglegebbelte a királyi táblához. A budapesti királyi ítélőtábla szüneti tanácsa tegnapi zárt ülésén tárgyalta Kovács Gyula ügyét. Dr. Seb és Dénes ítélőtáblai tanácselnök elkölt az előadó dr. Agoraszó Péter volt. Hosszas tanácskozás után a királyi tábla a felfolyamod-

dást elutasította, s így Kovács Gyula továbbra is fogva marad, ügye pedig tárgyalásra kerül.

EGYESÜLETEK.

A Nőegylet gyűlése. A «Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet» választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi augusztus hó 26 ik napján d. u. 5 órakor a Lujza Otthonban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárád, 1912 évi augusztus hó 22. Ö. v. Grunvald Henriké, elnöknő.

TÁVIRATOK

Béke Olasz és Törökország között.

Páris, aug. 22.

Az Echo de Paris főtartja azt az értesülést, hogy a béke Törökország és Olaszország között októberben vagy legkésőbb novemberben várható. A hivatalos tárgyalásokat Lausanneben tartják. A tanácskozáson török részről Nabi bég és olasz részről a Bancadi Roma igazgatója, Fusiats, valamint Volpi volt képviselő vesz részt.

London, aug. 22.

Tevlik basa londoni török nagykövet részt fog venni a Párisban tartandó félhivatalos béketárgyaláson. Konstantinápolyból érkezett távirat szerint ott azt hiszik, hogy nemsokára fegyverszünetet fognak kötni, amely után hamarosan meg lesz a béke is.

Kettős öngyilkosság.

Pöstyén, augusztus 22.

(Saját tud.) Volitz József csendőrszervező szerelmes volt a bíró leányába, akit feleségül is akart venni. A leány szülei hallani sem akartak a házasságról. E feletti elkeseredésében a csendőrmester tegnap revolverrel a leányra lőtt, majd önmaga ellen fordította a revolvert és szájába lőtt. Az őrmester és a leány meghaltak.

A bolgárok tiltakozása.

Szófia, aug. 22.

(Saját tudósítónktól.) A török vérengzés miatt a bolgárok egyre nyugtalanabbak. Az országban mindenütt tiltakozó gyűléseket tartanak és követelik, hogy a kormány lépjen fel Törökország ellen.

Tengerbe zuhant aviatikus.

Newyork, augusztus 22.

(Saját tud.) Ma Wright aviatikus repülő gépével a tengerbe zuhant. A gép összetört, az aviatikusnak nem történt semmi baja.

Tömeges gombamérgezés.

Pöstyén, aug. 22.

(Saját tud.) Ma egy oláh asszony nagy mennyiségű gombát hurcolt hazáról hazára. A gombából sokan vásároltak és délután már 15 ház lakói fekéldtek betegesen. Este 5 órakor meghalt.

REGÉNYCSARNOK.

GYÖNGYVIRÁG.

IRTA CSERES ANDOR. 29

Korponayné két leánya és Gyöngyvirág siettek a méltóságos ur üdvözlésére.

Husvét másod napján ez így szokás.

Gyöngyvirág, amikor szédőrszólte arczán és kezein az ibolya illatát, egy szál gyöngyvirágot és kísérőjéül egy szál buzavirágot tűzött a méltóságos ur kabátjára egy gombostüvel.

Míg tüzte a lány a kicsinyke csokrot, szemel a férfi szemébe mélyedtek s közölték vele azt a belső tüzet, ami szívében égett.

A méltóságos ur önkénytelen mozdulatot tett a leány felé, de Gyöngyvirág kacagva elfutott.

A férfi a kicsike csokrot elrejtette kabátja zsebébe és elvite haza, itt azután lenyomatta és megszorította.

X.

Móric élete egyhanguan folyt volna le, tele irva számokkal és tervekkel, amelyek a vagyon szaporodását voltak hivatva előidézni, a forgalmat külterjesebbé tenni.

Kettő zavarja meg az egyhangúságot.

Apja sürgette fiát, hogy nézzen a leány után, aki nyugalmát vitte el, mert a kinttötetés egyre késett.

A választás lezajlott, a kormány óriási többséggel került ki belőle, abban a választókertletben, ahol a bankár uradalmá, Szentgerend volt, az örökös ellenzéki képviselő helyett kormánypárti képviselőt választottak és ez a Móric illetőleg apja érdeme volt, aki sem fáradságot, sem pénzt nem kimélt. Szentgerenddel el lőn hódítva az ellenzékől a választókertület s a bus magyarok szaporodnak általa.

Es a méltóság, a megvásárolt méltóság az éji homályban késett.

Ezt a késedelmet a bankár annak tulajdonította, hogy Hidvégi boszúból tett lépéseket a kinttötetés elejtése.

— Te, Móric! — mondotta az apa — menj, keresd fel azt az elszáaszt, hódítsd magadhoz minden áron, ha kell, vedd el feleségül.

Móric komor volt.

— Azt a keresztény leányt? Soha.

— De Móric, gondold meg, hogy én akkor meghalok.

— Halj meg apám mint hitű izraelita én is úgy fogok tenni.

— Mért nem nősz meg Móric?

A bankár tekintete apjára fordult, szemel meredten néztek reá.

— Már mint én, apám? — Hát én igazán nem tudom, hogy miért nem nősz meg.

— Pedig sok szem néz reád.

— Miért beszélted el anyám történetét?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Budapesten

O-árúban kevés üzlet fordul elő. A malomok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új árúban viszont az eladók tartózkodók. Az artoyamok többékevésbé javultak.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	—	—	11.79
Októberi buza	—	—	11.42
Októberi rozs	—	—	9.37
Októberi zab	—	—	9.73
Aug. tengeri	—	—	9.11
Szept. tengeri	—	—	9.01
Májusi tengeri (1913)	—	—	7.50

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	860.—
Osztrák hitelrészvény	—	—	654.—
Salgótarjáni köszén	—	—	778.—
Jelzálogbank	—	—	462.25
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	558.50
Városi vasut	—	—	412.—
Közuti vasut	—	—	765.50
Osztrák államvasut részvény	—	—	721.—

A szerkesztésért felelős:

D. VUCSKICS GYULA.

Kincset ér

a TORDY-féle

Hollandi 3 király tea, mivel nemcsak hashajtó, hanem egyuttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomor bajon is segít. Csomagja (kbl. 10—12-szeri használatra) 30 fillér.

Minden gyógytárban kapható.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velence >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velence >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárolag szeptember 15-ig közlekedik.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy

autogén hegesztésre

berendezkedtem. Elvállalok öntött vas, kovácsolt vas, rez és mindenemű törtrészek forrasztását.

Készítek malomberendezést, henger rovatkolást, vizitartányokat, itató vájukat, javítok fessmérőket (manometer), kölcsön adok körszivattyukat jutányos napidij mellett. Szives pártfogást kér:

Tisztelettel

Schopper György veje
Rohoska Pál,
gépjavitó műhelye,
Nagyvárad, Sáncz-utca, 22 sz.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy

Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai kornak mindenképen megfelelő

= épület és =
műbutor asztalos

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kelző jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.
N.-Várad és biharmegyei főraktára
KOLLINER D. és FIA
CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.
Telefon 75. Telefon 75.

Világos **Király** sörünket
valamint SZENT ISTVÁN védjegyű
duplamaláta
sörünket, melyet a leghíresebb
orvostanárok mint kiváló gyógy-
ítalt ajánlanak.

Használt, de teljesen jókarban levő
22 darab ökörszekér
egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gaz-
dák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság»
Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT
készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s
Szacsvey-u. 70. sz.
Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal
megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.
Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámlolt váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héten egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyórát
„szegecs” és „szabad-
lengésű” járattal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.
TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő
berendezés.
Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

í v l á m p á k

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől millió nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a
Teszler Simon posztó kereskedőt

kiegyezteltem, a **csődtömeget átvettem és azt
rendk víli leszálított áron kiárusítom.**

A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüster-, angol-,
scotti- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárno-
kat, női costüm divatkelméket, mellényeket, schiffonokat,
bélésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat

gyári áron alul kiárusítom u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02 40
„ „ „ „ jobb minős. div. 3 mtr.	K 06 60
„ „ „ „ finomabb „ „ 3 „	K 12 —
„ „ „ „ angol divat . . . . . 3 „	K 19 —
„ „ „ „ legfinomabb „ . . . . . 3 „	K 28 —

a fekete- és kék kamgárnokát ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben
ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban
levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket
a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4 50
„ „ finomabb „	K 5 50
„ „ egész finomabb „	K 7 —
fekete szalonhoz legfin. „	K 8 —

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tiszte-
lettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással
megtisztelni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

„STANDARD“ TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabadalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

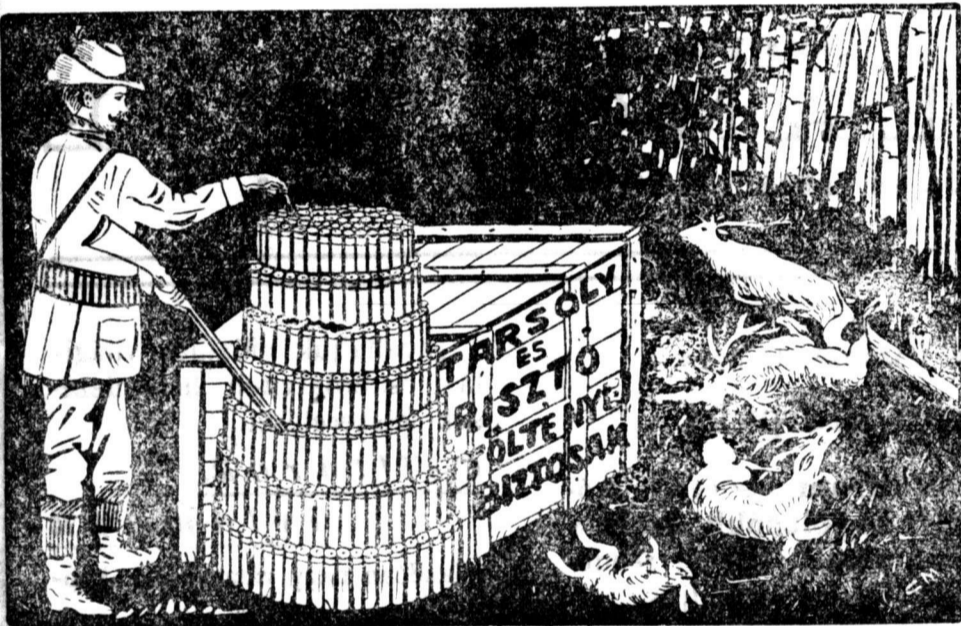
1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légyirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tífusz-bacilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tífusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K
1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizü uszoda.
Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör“. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja.
Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

b é r l ő.